

Maš tednik

kulturno - politično glasilo

KVOI

Warmuth
VILLACH
BIETET
MEHR

svetovnih in domačih dogodkov

LETO XI./STEVILKA 21

CELOVEC, DNE 27. MAJA 1959

CENA 1.50 SILINGA

Štirje možje v Ženevi

V Ženevi sede že tri tedne štirje možje za okroglo zeleno mizo. So to zunanji ministri Amerike, Velike Britanije, Francije in Sovjetske zveze. Dolej se še niso mogli zediniti. Ameriški novinar James Reston, ki mu je pri tem postalo dolgčas, je napisal naslednje razmišljanje.

Vprašanje, ki mori štiri ministre, je: Ako glede Nemčije ne moreš doseči tega, kar želiš, po drugi strani pa nisi voljan se stepsti, da drugim vsiliš svojo voljo, kaj naj storiš potem?

ANGLEŽ JE PRAKTICEN

Anglež hoče vedno nekaj popraviti, kakor se pač da in povsod krpati. Malce nerodna reč, pravi, toda kaj hočete: sporazumeti se ni mogoče, tepsti se nihče neče, ne preostane pač drugega, da rinemo naprej kakor pač gre.

Njegov odgovor je: treba se je prilagoditi, trgovati in govoriti s Sovjeti. Njega bolj skrbi Skupno evropsko tržišče (čigar konkurence se boji, op. ur.) kot pa skupni sovražnik; njega bolj zanima bližnji vzhod (petrolej) kot vzhodna Evropa.

Anglež je tudi za zedinjenje Nemčije, toda se za to ne bo pretegnil. To se pravi, noče biti surov do Nemcev, ampak res pa je le, da so v zadnjih 50 letih Nemci bili nekoliko nadležni. Skratka: delitev Nemčije ni zadeva zaradi katere bi on v nespečnih nočeh močil zglavje s solzami.

AMERIKANEC JE NAČELN

Z marsičem od tega se tudi on strinja, vendar pri tem ni prav srečen. Ve, da se mora odločiti, da ali ribari naprej ali pa vrže vse skupaj proč, toda njemu ni všeč ne eno in ne drugo, zato vztraja in se pusti naprej nesti toku, upajoč, da bo končno riba le ugriznila. Tudi on se noče tepsti, popustiti pa spet ne, a tudi do kompromisa mu tudi ni bogzna kaj.

V resnici je on edini na tej konferenci, ki zares hoče zediniti Nemčijo. Ob spominu na Hitlerja ga sicer mrzlo spreleti po hrbtu, toda z ozirom na to, da je 3 milijone vzhodnih Nemcev že pribežalo v Zapadno Nemčijo, se mu zdi, da bi nadaljevanje delitve omogočilo pojav novega Hitlerja, ki bi Nemce zedinil s silo. Poleg tega pa je delitev tudi nepravilna stvar.

V tem mišljenju je precej znane ameriške misionarske vne. Amerikanec hoče spreobrniti Nemčijo, pa četudi bi pri tem poglobil razpoke med narodi v Evropi. Meni, da je nemški izgubljeni sin že na povratku domov skozi pečeno puščavo in tokrat je odločen, da ga trdno obdrži pod družinsko streho — kajti tudi on sam mu pravzaprav čisto ne zaupa.

FRANCOZ JE NEZAUPLJIV

Francoz ne zaupa nikomur. On meni, da hoče Anglež napraviti kupčijo s Sovjeti tako, da bi ti pustili na miru bližnji vzhod, zato bi pa Angleži priznali popolno oblast Moskve nad vzhodno Evropo. On misli, da hočejo Amerikanci vsiliti drugim politiko, ki bi se ji sicer oni sami upri, ako bi bila škodljiva njihovim lastnim interesom. Dolži jih, da so lažnivi svetohlinci. On je proti temu, da bi se prepustil svet Sovjetom, kajti ti ne znajo ne govoriti in ne kuhati. Celotni „zavitek“ sovjetskih predlogov žali njegovo pamet — in končno kaj ima vse to sploh opraviti z Alžirom?

RUS JE PIKER

Rus je najbolj preprost v tej družini. On ne bo potrdil, da to dopoldne sonce sije, ali pa da Ženeva leži v Švici, dokler ne dobi zato predhodnega pooblastila iz Moskve. Kot je znano, pravi, je Lenin v petdnevnem tednu ustvaril nebo in zemljo in Zapad je od takrat naprej poskušal ju Rusom odvzeti. On je sedaj prišel, da stvari spet postavi nazaj na pravo mesto. In to počasi, na obroke: najprej vzhodna Evropa, nato Vzhodna Nemčija, potem Berlin... Zapad se pač mora sprijazniti z dejstvi, pravi on. In komunistem je dejstvo; nemška zgodovina je tudi dejstvo; razdelitev Nemčije je prav tako dejstvo. Kaj je še bolj preprostega in jasnega na svetu? Prijazen mož sicer, tale Rus. Pravi, da bo nehal zahtevati stvari, ki jih nima, če zato dobi primerno veliko ceno. On je sicer potpečljiv, nas opominja, vendar ne smemo pozabiti, da ima milijon raket, s katerimi lahko odbije vrh Washingtonovega spomenika.

Umrl je John Foster Dulles

Minulo nedeljo je podlel zahrbtnemu rakastemu obolenju John Foster Dulles, bivši ameriški zunanji minister in do smrti svetovalec ameriškega državnega predsednika Eisenhowerja v zunanje političnih zadevah. Čeprav je svetovna javnost vedela za Dullesovo neugodno zdravstveno stanje, je pa novica o njegovi smrti izzvala iskreno žalovanje po vsem svetu, pri njegovih prijateljih in sovražnikih. Umrl je v 71. letu starosti. S svetovno politično pozornico je odšel mož, ki je imel odločilno besedo pri usodi sveta v zadnjih petih letih.

Dulles je bil zunanji minister, ki je imel več oblasti in moči kot kateri koli njegov prednik, kajti predsednik Eisenhower je v vsem sledil njegovim nasvetom glede mednarodne politike. Bil je mož širokega obzorca, velike diplomatske spretnosti, obenem pa človek trdnega prepričanja in jasne besede. On je veroval v svobodo in

pravico ter ju poskušal, seveda v okviru danih možnosti, uresničiti.

Vse časopisje v svobodnem svetu prinaša dolge članke o pokojniku, sovjetska uradna agencija Tass in časopisje Kitajske se omejuje na zgolj krako novico o njegovi smrti. Le vzhodnonemški tisk se še ob smrti ni mogel vzdržati strupa: Označil je pokojnika kot »moža, ki je stal na robu vojne«.

Zunanji ministri v Ženevi so sklenili, da prekinijo svoja posvetovanja do petka, kajti večina v Ženevi zbranih diplomatov se bo podala v Washington, da prisostvuje pogrebu. Iz vseh strani prihajajo ameriški vladi izrazi sožalja.

Londonski »Times« mu posveča uvodnik, v katerem pravi »Ves svet ga je poznal kot posebljeno močno voljo — bil je najmočnejši mož najmočnejše velesile, ki je živel zgolj za svojo visoko nalogo, ki ni nikdar omagoval v boju s silami, za katere je vedel da so zle. On je bil varuh miru. Tako dolgo, dokler je živel on, so komunistične sile vedele, da obstoje gotove meje, preko katerih ne smejo iti. Za njihovo jezo in strahom se je skrivalo spoštovanje do tega moža.«

London in Moskva pridno trgujeta

V neki luksuzni moskovski restavraciji je Sir David Eccles, britanski trgovinski minister po 11 dneh pogajanj podpisal pogodbo med Sovjetsko zvezo in Veliko Britanijo, ki urejuje trgovske stike med obema državama za dobo naslednjih 5 let. Pri slovesnosti seveda ni manjkalo šampanjca in kaviarja.

Obe stranki sta s sporazumom zelo zadovoljni. Sir David Eccles je po podpisu dejal novinarjem, da bo ta sporazum omogočil Sovjetski zvezi predvsem nabavo težkih strojev in tovarniške opreme, pa tudi avtomobilov, fotografskih aparatov, glasbenih instrumentov, čevljev, tkanin, ur in raznih preciznih mehaničnih izdelkov. Izgleda, da so bili Sovjeti predvsem zainteresirani na industrijski opremi, to je na strojih za tovarne. Sovjetska zveza bo nakupila v Veliki Britaniji kompletno strojno opremo za kemične, sladkorne in konzervne tovarne, nadalje za rafinerije, železarne in tovarne gumijastih izdelkov.

Izbruh nacionalne nestrpnosti na Tržaškem

Na binkoštno nedeljo se je na Proseku pri Trstu zbralo na ondodnem športnem igrišču veliko število Slovencev, da prisostvuje nogometni tekmi posebne vrste. Pomerili sta se enajstorici »starih« in »mladih«. Za sprejem v obe moštvi ni bila potrebna samo športna spretnost glede brcanja žoge, ampak še en drug pogoj. Med »starine« so sprejeli samo poročene športnike med mladino pa le samske. Za veselo razpoloženje je godba zaigrala nekaj poskočnih, nato sta pa obe moštvi nastopili. Veselo razpoloženje je rastlo od minute do minute. Za to je poleg igralcev skrbel še duhovit komentator, ki je po zvočniku »strokovno« razlagal tekmo. Sredi tekme pa napovedovalec naznani, da komentator po zvočniku odpade zaradi tehnične napake. Čudno je bilo le, da je zvočnik tudi za oddajo tega poslednjega sporočila tehnično brezhibno deloval.

Uganka je bila razjasnjena naslednji dan, ko so slovenski časopisi prinesli vest, da je bil krajevni poveljnik karabinerjev (orožnikov) posegel vmes in prepovedal

Velika Britanija bo pa v Sovjetski zvezi kupovala rudninske surovine, konopljo, vžigalice, žito, les, pa tudi luksuzno blago kot vodko in kaviar in vžigalice.

V evropskih prestolnicah so to angleško potezo sprejeli z mešanimi občutki, kajti prihaja prav v trenutku, ko atlantski zavezniki v Ženevi bijejo boj na političnem področju proti Sovjetom. In glej slučaj, v Ženevi so prav Angleži najbolj spravljivi.

S to pogodbo so si Angleži zagotovili znaten delež velikega sovjetskega tržišča, še preden jim utegne škodovati naraščajoča konkurenca Evropske gospodarske skupnosti. — Pa tudi v Ameriki niso posebno veseli zaradi tega angleškega koraka, kajti Sovjetska zveza je poskušala podobne stvari že nakupiti v Ameriki, vendar ondotna vlada ne dovoljuje izvoza težke strojne opreme (za železarne, kemične tovarne in rafinerije itd.), kajti te na koncu končev samo krepijo sovjetsko vojaško silo.

Raketna pošta

Rakete naj bi prenašale pošto v bodočnosti, menijo Nemci. V ta namen je Nemška raketna družba v Bonnu izstrelila 10 poskusnih raket, ki so imele v svojih trupih skupno 5000 poštnih razglednic. Rakete so se v loku dvignile 4500 metrov v zrak ter na to s posebnimi padali varno pristale na vnaprej določenih mestih. S tem je bil doprinešen dokaz, da je moč rakete uporabljati kot »poštarje«. Posebno koristna bo ta iznajdba za dostavljanje pošte na otoke ter pri pošiljanju zdravil od kopnega prometa odrezanim krajem.

AKADEMIJA

Državna realna gimnazija za Slovence priredi v nedeljo, dne 7. junija, ob 3. uri popoldne v Kolpingovi dvorani v Celovcu prvo slavnostno

Akademijo

Na sporedu je petje, recitacije, rajanje, telovadni nastopi. Slišali boste dijake Državne realne gimnazije za Slovence v deškem, dekliskem, mešanem zboru.

Dijaki bodo igrali tudi eno dejanje iz Špicarjeve igre Drabosnjak.

Istočasno je razstava risb in ročnih del deklet in fantov.

Vsi ljubitelji kulturnega ustvarjanja prisrčno vabljeni.

Prireditev v soboto, dne 6. junija, pa je namenjena predstavnikom šolskih oblasti, staršem naših dijakov in podpornim članom Zdrženja staršev na Državni realni gimnaziji za Slovence.

- KRATKE VESTI -

Podivjani slon je pohodil enega otroka in težko poškodoval 40 oseb, ko se je med cirkuško predstavo v španskem mestu Alicante ogromna žival naenkrat razsrdila in planila, ne meneč se za povelja krotilca, iz arene med gledalce. Nastala je strašna zmeda, kajti vsi gledalci so se skušali rešiti skozi ozke duri na prosto. Šele čez nekaj časa se je uslužbencem cirkusa posrečilo podivjano žival ukrotiti, nakar je mirno odšla nazaj v svojo kletko. Pohoje ni otrok je umrl.

Prvi zamorec je postal letalski general v Ameriki minuli teden, ko je državni predsednik Eisenhower podpisal dekret o povišanju črnokožnega polkovnika Benjamina O. Davisa jr. za letalskega brigadnega generala. V kopni vojski je že več črnopoltnih Amerikancev doseglo generalski čin.

Brod s 127 potniki se je potopil v zalivu Guanabara v Braziliji, ko je zašel v silovit vihar. Na pomoč so prihitele bližnje zasebne ladje in brzi čolni vojne mornarice, ki so večji del potnikov polovili iz vode, le 8 jih je utonilo v mrzlih valovih.

»Andrea Doria« italijanski luksuzni veleparnik, ki se je leta 1956 po trčenju s švedsko ladjo »Stockholm« potopil v bližini severnoameriške obale, namerava sedaj dvigniti iz morskih globčin neka kanadska družba, specializirana za tovrstne podvige. Tudi kot staro železo je ladja še vedno vredna stotine milijonov šilingov.

»Zvezo švicark proti ženski volilni pravici« so ustanovile državljanke naše sosednje države v Luzernu. Menda menijo, da imajo ženske druge, itak primernejše možnosti za uveljavljanje svoje volje tudi v javnem življenju, kot pa je volilni listek.

Papež Janez XXIII. je minulo nedeljo obiskal ubožno delavsko predmestje Travstevere v Rimu, kjer je sam podelil prvo sveto obhajilo 40 delavskim otrokom.

Italijanski prosvetni minister je podpisal uredbo, ki vsebuje izvršne določbe za razpis nezasedenih učnih mest za nemščino na nemških srednjih šolah na Južnem Tirolskem.

V želodcu mrtvega otroka so poskusili pretihotapiti trgovci z mamili večjo količino opija in hašiša prek meje iz Sirije v Libanon.

Dame južnoafriške družbe, ki hočejo biti posebno elegantne, si dajo v najnovejšem času vtisniti v zlate plombe začetnice svojih zaročencev. Zdravniki pa svarijo pred ponovnim menjavanjem plomb, češ da to škoduje zobovju.

Politični teden

Po svetu . . .

Razgovori v Ženevi v slepi ulici

Nov teden je minil, ne da bi razgovori zunanjih ministrov v Ženevi bili napredovali za en sam korak v smeri izboljšanja odnošajev med vesilami. Nasprotno, po nastopih vseh štirih glavnih igralcev te predstave svetovnega stila, prihaja vedno bolj do izraza, da so se za sedaj razlike med naziranjem zapadnega in vzhodnega bloka le še poglabile.

Prevelika nemška temeljitost

Zunanji ministri so v velikih govorih izpovedali že znana stališča svojih držav in obeh blokov. To seveda ni prineslo nobenega haska, kajti jasno je bilo, da so to izhodiščne točke in da si hoče vsaka stranka zagotoviti čim boljše položaje za nadaljna pogajanja.

Do besede sta prišla tudi oba nemška zastopnika. Vzhodnonemški zunanji minister Bolz je spustil propagandistični govor, v katerem je obtoževal najbolj svoje nemške brate onstran železne zavese. Zapadnonemški minister pa je prekosil vse svoje zapadne zaveznike glede nepopustljivosti. Postavil je za pogoj nadaljnjih razgovorov zahtevo, da Sovjetska zveza, da garancijo, da bo glede Berlina ostalo vse pri tem, kot je dosedaj. S to preveliko vneto pa je le razkril slabost zapadnega bloka, kajti Angleži so takoj pokazali nevoljo zaradi preuranjene nemške izjave, glede katere ni bilo predhodno nič dogovorjeno. Francozi in Amerikanci pa so molčali.

Sedaj razgovori za zaprtimi vrati

Prvo dejanje v Ženevi je brez dvoma zaključeno, ne da bi se kaj pomembnega zgodilo. Začelo se je pa drugo, kajti zunanji ministri se sestajajo v privatnih razgovorih. Zapadni zunanji ministri so večkrat kosili in večerjali skupaj, da se pogovorijo pri kozarčku vina. Sovjetski zunanji minister Gromiko pa je začel obiskovati svoje zapadne kolege vsakega posebej. Znatno presenečenje je zbudil Gromiko, ki je po obiskih pri ministrih zapadnih vesil obiskal minuli petek tudi zapadnonemškega zunanjega ministra v. Brentana. Kaj se je na teh sestankih govorilo, ni prišlo nič v javnost. Za okrog 1500 v Ženevi zbranih novinarjev so se začeli slabi časi, kajti ne vedo več o čem pisati, zato sedaj opisujejo, kateri minister je najbolj elegantno oblečen in podobno. Prvi v eleganci so Angleži, sledijo jim pa — vzhodni Nemci, ki znatno prekašajo svoje gospodarje iz Moskve.

Kazno je, da Sovjetska zveza nima name na konferenci v Ženevi razbiti, ampak da ima vse interese na njenem uspešnem zaključku, kajti ta je šele pogoj za »sestanek na vrhuncu«, na katerem bi se naj srečali možje, ki nosijo najvišjo odgovornost za politiko svojih držav. Samo ta sestanek bi mogel prinesiti kake končne odločitve. Zato pa sedaj »obdeluje« zapadne zaveznike, da jih omeči in pripravi do popuščanja.

Hruščev obišče Albanijo

Berlinska kriza in nemško vprašanje pa nista edini pereči zadevi svetovne politike. Fronte »mrzle vojne« so raztegnjene preko vsega sveta in Ženeva je samo eno izmed njenih bojnih pozorišč. Sovjetska politika pa se ponavadi ne drži enega samega bojišča, ampak skuša svoje nasprotne zmeneži s taktičnimi potezami drugod.

Prihodni teden bo sovjetski vsemogočni gospodar Hruščev obiskal svojega najmanjšega podložnika — Albanijo. Gotovo ne slučajno, čeprav so si albanski podložniki že zdavnaj zaslužili pohvalo v najvišjega mesta za svojo zvestobo in vneto. Londonskemu »Timesu« pa ni ušlo zanimivo »naključje«. Ko se bo Hruščev nahajal v Albaniji, bo dne 27. maja potekel rok za izpraznitev Berlina, ki ga je Sovjetska zveza postavila Ameriki, Veliki Britaniji in Franciji. Kot smo že omenili, je Sovjetska zveza svojčas v formalni izjavi naznanila zapadnim vesilam, da ako do omenjenega datuma ne pride do sporazuma o Berlinu, bo ona umaknila svoje čete iz nekdanje nemške prestolnice, upravo svojega področja pa izročila vzhodnonemški vladi, kar bi zapadnjake prisililo, da stopijo v stike z vlado Vzhodne Nemčije, ki je sploh ne priznavajo. Izvršitev sovjetske grožnje bi utegnila privedi celo do oboroženega

konflikta. Vendar je kazno, da se tisti, ki mora o tej zadevi končno odločiti, ne bi v tako kritičnem trenutku podajal iz Moskve v Albanijo. Izgleda torej, da Sovjetska zveza ne namerava berlinske zadeve čez mero zaostrovati, se razume, pričakujoč v zameno zapadno popustljivost glede kake druge točke.

Balkan stopa zopet v ospredje

Obisk Hruščeva v Albaniji je znova pomaknil svetovno pozornost na Balkan in Sredozemlje.

Po ureditvi ciprskega vprašanja so se pojavila prizadevanja po združitvi »sredozemskih držav« Grčije, Turčije, Italije ter arabskih dežel. Pa tudi člani sedaj spečega Balkanskega pakta (Grčija, Turčija, Jugoslavija) so se začeli zopet zblíževati. Predvsem se je zelo izboljšalo razmerje med Grčijo in Turčijo. Grčija pa je ves čas ohranila tudi dobre stike z Jugoslavijo. To zblížanje sicer ni šlo doslej tako daleč, da bi obudilo iz mrtvoudnega stanja Balkanski pakt, kajti Jugoslavija v zadnjih mesecih ni kazala posebnega zanimanja na tem detetu, ki ga je svojčas ona sama spočela. Pač pa je zblížanje nekdanjih partnerjev obudilo nemir Albanije, kajti kljub vsem uradnim zanikanjem s strani prizadetih, Albanci vnaprej trdijo, da bi si po že obstoječih tajnih načrtih ob ugodni priložnosti Jugoslavija in Grčija enostavno razdelili Albanijo. Po drugi strani pa Tirana zahteva zase znatne predele Jugoslavije, kjer živi albanska manjšina. Je to pokrajina Kosmet. Razmerje med Beogradom in Tirano je že več letu zelo napeto in Albanci so bili najbolj vneti napadalcji Jugoslavije. Obisk Hruščeva jim bo dal seveda novo oporo in računati je z novo poostrojitvijo balkanske krize. Uporna Jugoslavija je za Sovjete trn v peti, ki jih boli pri vsakem koraku tudi na gladkem mednarodnem političnem parketu. Po sovjetskem mnenju pa je eden izmed najmočnejših faktorjev, ki omogoča Jugoslaviji njeno sedanjo politiko in njene »ekstrature« vprav zapadna gospodarska pomoč. Zato ni težko uginiti, da je bil tudi položaj na Balkanu predmet razgovorov, ki jih je vodil sovjetski zunanji minister Gromiko s svojimi zapadnimi kolegi za zaprtimi vrati.

. . . in pri nas v Avstriji

Pogajanja za novo vlado so se začela, a bodo dolga

Minuli četrtek sta se prvič sestala predstavnika obeh glavnih in doslej koalicijskih strank ing. Raab za OeVP in dr. Pittermann za SPOe, da se porazgovorita glede nove vlade. Pogovor je bil zelo kratek, kajti po 10 minutah sta se oba razšla z jako hladnimi obrazi. Dogovorjeno je le bilo, da bosta delegaciji obeh strank začeli pogajanja. Že takoj po volitvah so se pojavili glasovi, da bodo spričo skoro enakega števila glasov in mandatov pogajanja med obema bivšima partnerjema zelo težka. Socialisti zaradi prirastka glasov zahtevajo več mest v vladi in enako besedo pri vodstvu državnih poslov, OeVP pa hoče vsaj nekaj svojih prednosti rešiti. Nevoljo pri socialistih je posebno zbudilo dejstvo, da se je ing. Raab še pred sestankom z dr. Pittermannom sestel s poslancom Petrom, šefom FPOe (svobodnežev) rjavkaste barve. Na ta način skuša OeVP omečiti socialiste, češ: ako z vami ne bo mogoče priti do sporazuma, pa imamo še druge možnosti.

Naraščanje prehodov na italijansko jugoslovanski meji

Obmejni promet med Jugoslavijo in Italijo se lepo razvija. Poseben dogovor med obema državama je uvedel stalne propustnice za prebivalce obmejnih predelov. Ta sporazum se je zelo obnesel in kot poročila poročevalska agencija »Italia«, se je število prehodov v letu 1958 znatno povečalo. Bilo jih je kar 5.526.200, kar je 407.000 več kot prejšnje leto. To je najočitnejši dokaz, da je bil videmski sporazum deležen splošnega zanimanja s strani obmejnega prebivalstva. Obenem je to tudi dokaz, da so naknadne olajšave zelo važne za razvoj prometa. To velja v prvi vrsti za 21 prelazov prve in druge kategorije na Tržaškem ozemlju. Če

Sedanji položaj nudi FPOe ugodne možnosti za politične spletke. »Svobodneži« se namreč ne omejujejo samo na razgovore z OeVP, ampak se preko svojih emisarjev ponujajo tudi socialistom. Vendar je malo izgledov, da se bosta obe veliki stranki pustili speljati na nevarno pot sodelovanja s to pri avstrijskem ljudstvu ne posebno dobro zapisano firmo. Tako OeVP kot SPOe, ako bi se odločila za sestavo vlade s »svobodneži«, bi imela v parlamentu močno opozicijo druge stranke in bila poleg tega še odvisna od glasov svobodnežev, ki bi s svojimi 8 poslanci bili jezicček na tehtnici. Tako bi ta stranka mogla z 8 poslanci dejansko vladati Avstriji, kajti vsak dan bi mogla svojemu partnerju zagroziti, da vrže v parlamentu vlado in se poveže z nasprotno stranko. Tako bi tudi Avstrija zašla v podobno zmešnjavo, kot se je nahajala Francija pred De Gaulлом. Zato ostaja koalicijska še vedno najbolj ustrežna rešitev.

Vodilni politiki so hudo skregani

Vendar pa je ozračje med obema glavnima strankama zelo napeto in po zunanjem videzu sodeči so vodilni možje med seboj hudo skregani. To je prišlo do izraza celo na pogrebu predsednika delavskih sindikatov Böhma, ki mu je kancler Raab držal lep nagovor v parlamentu. Zelo je hvalil tega že mrtvega socialističnega politika ter dejal, da ga je njegova smrt zaradi tega še posebno hudo prizadela, ker se je z njim osebno mogel marsikaj pogovoriti. S tem je nakazal, da se z drugimi, še živimi socialisti pač ne more. Čeprav bi po sporedu moral kancler iti v žalnem sprevedu takoj za predsednikom republike Schärfom, vendar Raab tega ni storil.

Ta medsebojna napetost prihaja do izraza celo pri sprejemu tujih gostov. Prejšnji teden se je mudil na Dunaju ameriški poštni minister. Po pravilih ga je moral najprej sprejeti njegov avstrijski kolega, to je ing. Waldbrunner, kar je ta tudi storil. Vendar na ta sprejem ni bilo niti enega vidnejšega predstavnika OeVP, ampak samo socialisti. Pač pa je drugi dan priredil kancler Raab sam sprejem tujemu gostu. Na ta sprejem pa ni bilo nobenega socialista, pač pa so prišli OeVP-jevski veljaki v obilnem številu.

Vse to gre že nekoliko predaleč, kajti končno skreganim veljakom ne bo preostalo drugega, kot da se zopet spoprijateljijo v duhu toliko obrekovanega, a na koncu koncev edino pametnega proporca; če bo pamet zmagala seveda.

Zborovanje sudetskih Nemcev za Binkošti

na Dunaju še vedno zbuja hudo kri, čeprav je nad 350.000 zborovalcev že zopet odšlo na svoje domove. V Pragi so zelo hudi in so celo na neki državni slovesnosti bili izrečni tako hudi očitki na račun avstrijske vlade, da je avstrijski poslanik v znak protesta užaljen zapustil dvorano. Tudi jugoslovanska vlada je formalno protestirala proti izjavam avstrijskih politikov na tem zborovanju. Med drugim je notranji minister Helmer — ki je poleg kanclerja Raaba prejel visoko odlikovanje sudetske organizacije — podal izjave, ki jih v Beogradu niso smatrali za združljive s socialističnim duhom. Čeprav se ta zborovanja sudetskih Nemcev že po tradiciji vrše na Binkošti (to na Dunaju je bilo že desetletje), je z ozirom na konferenco zunanjih ministrov v Ženevi bila zadeva dvojno kočljiva. Prireditelji so se očitno po dogovoru z avstrijsko vlado morali držati zelo umerjenih besedi, a vse to ni kaj prida pomagalo. Sicer pa se v Ženevi zaradi tega niso posebno razburili, kajti ondi razpravljajo o mnogo večjih zadevah.

SLOVENC

doma in po svetu

Uspeh slovenske knjige v Nemčiji

Lani je založba Ensslin & Laiblin v Reutlingenu izdala v prevodu povest slovenskega pisatelja Franceta Bevka »Peter Klepec«. Že pri slovenski mladini je to Bevkovo delo bilo lepo sprejeto in ta uspeh se je ponovil tudi v Nemčiji. Bilo je uvrščeno v seznam 20 najboljših izvornih in prevedenih knjig, ki so lani izšle v Nemčiji. Zanja so se začele zanimati tudi tuje založbe. Tako jo že prevajajo v danščino, v teku so pa pogajanja za prevode v švedski, finski, norveški, angleški in francoski jezik. Med številnimi laskavimi ocenami omenjamo kritiko dunajskega profesorja dr. Nudraka, enega izmed najboljših poznavalcev ljudskih pravljic, ki je zapisal: »Avtor je res vzel neko pravljico izročilo za podlago svoje povesti ter se pri tem srečno izognil napakam, ki jim preveč častihlepni pisatelji zapadajo v podobnih primerih. Ta knjiga predstavlja dober izbor, ker smiselno povezuje pravljico, kako pride šibak in slaboten človek do velike moči — tu gre za zelo stare motive — z nacionalnim izročilom Slovencev.«

Jubilej velike, a skromne igralke

Dne 23. maja je praznovala 40-letnico gledališkega delovanja Elvira Kraljeva, ena izmed najboljših gledaliških igralk na Slovenskem. Igrala bo vloga matere Marije v Fischerjevi dram »Prosti dan« v Narodnem gledališču v Ljubljani.

Kraljeva je začela svojo umetniško pot v slovenskem gledališču v Trstu, po letu 1918, ko je med Slovenci pod Italijo fašistični škorenj zatrl kulturno življenje v materinem jeziku, je prišla v Maribor, kjer je več desetletij bila nesporna in priznana prvakinja mariborske drame. Njeni ženski liki so tedanjim obiskovalcem ostali še do danes v spominu, kot recimo Cankarjeve Nine in Lojzke, Ofelije v Shakespearejevem Hamletu, Zupančičeve Veronike, Goethejeve Ifigenije in drugih. Posebno občutene so pa bile v naslednjih letih njene podobe mater, kot da ji je trpljenje in žrtev nekaj neposredno doživetega. Njen odski jezik je bil poln in izklesan. Pa še eno odliko ima: vselej je tiha in skromna.

Slovenski list v Venezueli

Tudi v južnoameriško republiko Venezuelo je usoda zanesla precejšnje število Slovencev. Za časa fašizma se je tja izselilo precej rojakov iz Primorske, po letu 1945 pa se jim je pridružilo še več rojakov iz drugih slovenskih pokrajin. Dolgo časa so bili raztreseni po obširni državi, ki se ponaša z najbogatejšimi ležišči petroleja na južnoameriški celinii, toda manjkalo je našim rojakom povezave. Sedanji slovenski dušni pastir v Venezueli č. g. Grlic je sklenil ustvariti prepotrebno povezavo s pomočjo lista. Tako je minuli mesec izšla prva številka »Zivljenja«, ki bo odslej vsak mesec izhajala. Urednik piše v uvodniku prve številke: »Zilavost našega človeka in ljubezen do naše govornice sta znani. Majhna pečica se je držala od vsega početka in kljubovala pritisku velikih sosedov. Niti naši Primorci in Korosci se niso izneverili slovenski govornici. Jo bomo opustili mar mi v tujini? — Tudi naša vera je bila vseskozi življenje slovenskemu človeku. Z njo je kljuboval pritisku Turkov in luteranskih reformatorjev. V katoliški veri je naš človek našel moč, da je zmagal vse zmote in nadloge.«

Slovinci v Chicagu živahno delujejo

Krajevna podružnica Lige slovenskih Amerikancev je imela minuli mesec svoj občni zbor, na katerem je predsednik g. Alfred Fischinger podal obračun dela v pretekli poslovni dobi. Med največje uspehe je šteti poživitev slovenske šole, za kar gre glavna zasluga marljivim in požrtvovalnim učiteljem. V osnovno šolo je vpisanih 35 učencev, v srednješolsko skupino pa 9 dijakov. Igralska družina je priredila 4 igre. Poleg tega pa je Liga izvedla še več drugih prireditev, med katerimi velja posebej omeniti materinsko proslavo, miklavževanje in 5 predavanj s skioptičnimi slikami. Pri volitvah je bil izvoljen nov odbor, ki mu zopet načeljuje g. Fischinger, v nadzorni odbor pa sta bila izvoljena ing. Vladimir Remeč in dr. Lujo Leskovar.

52 in pol milijona prebivalcev ima sedaj Zapadna Nemčija, brez Berlina, je izračunal zapadnonemški osrednji statistični urad. Leta 1939 je na istem ozemlju živelo samo 40 milijonov ljudi. V letu 1958 se je prebivalstvo pomnožilo za 334.000 duš, v pretečni meri zaradi prebežev iz Vzhodne Nemčije, deloma pa tudi zaradi naravnega prirastka.

Kakšno starost dočakajo

»Dolgost življenja našega je kratka«, poje pesnik. In vendar je človek v primeri z dolgotrajno živalskega življenja pravi Metuzalem, četudi večina ljudi meni, da živi človek v primeri z živalmi le kratko dobo. Dalje kot človek živijo le mrzlokrvne živali, nekatere želve in krokodili. Pri naših najbližjih sorodnikih, pri sesalcih, je stvar že precej drugačna.

Med vsemi sesalci na morju in na kopnem so dozdej dognali daljšo življenjsko dobo kot 50 let samo pri slonu in konju. Verjetno lahko doživita več kot 50 let tudi povodni konj in rjavi medved, vendar doslej tega še niso mogli zanesljivo ugotoviti. Precej dvomljiveje je to za kite in nosoroja.

Slonova samica »Alice« je prišla na svet leta 1893 in je leta 1950 še živela v newyorškem zoološkem vrtu. Slon »Chang« je prišel v Kopenhagen leta 1918, živel je 40 let v živalskem vrtu in je verjetno dočkal pičlih 50 let.

V starejših knjigah pogosto čitamo, da dosežejo sloni zelo visoko starost tudi preko sto let, in da živijo torej dalje kot človek. To prav gotovo ne drži. Po izkustvih živalskih vrtov in lastnikov slonov v Indiji in Burmi računajo danes, da dočaka slon 50 do 60 let. Seveda doraste slon mnogo prej kot človek, samica se obreji lahko že z 11 leti.

Čeprav dosežejo posamezni konji tudi starost 40 in več let, znaša povprečna starost konja v Srednji Evropi le 8 let in 3 mesece. Že v prvem letu pogine 20 odstotkov žrebčev, največ jih pa obnemore med 6. in 12. letom, ko morajo posebno težko delati.

Naše govedo doseže povprečno le 6 let in pol. Seveda lahko živi goveja živina tudi precej dalje! Znani so primeri, ko je krava doživela 33 let in še v 27. letu storila tele.

Tudi divji zajci živijo v naravi lahko precej dolgo. Ujetega zajca, ki so ga obročkanega spet izpustili, so ponovno ujeli 12 let pozneje. Seveda še vedno drži pregovor, da je mnogo psov zajčja smrt. Ko so nekoč v Nemčiji zaznamovali veliko mladih zajcev, so dognali, da niti 84 odstotkov zajcev ne dočaka dveh let, samo 7 odstotkov jih prekorači dve leti, 6 odstotkov tri in samo trije odstotki živijo štiri leta in več.

Življenje psov in levov je približno enako dolgo. S 14 in 15 leti so že starčki. Plemenskega leva živalskega vrta v Leipzigu »Cezarja« po imenu, so morali v 20. letu zaradi ostarelosti ubiti, potem ko je zaplodil 171 levičev. Le redkokak pes dočaka podobno starost.

Gotovo imamo tudi pri pseh izjem. Neki »griffon« je živel od leta 1914 — 1930, torej 25 let. Dvajsetletnemu ovčarskemu psu je gospodarica zapustila posebno rento, od katere je res še lahko živel dobršen čas

živali

in dočkal 33 let. Neka pekinška (?) psica je živela celo 34 let, vendar je izgubila nazadnje že vse zobe in lahko uživala samo tekočo hrano.

O starosti divjih živali vemo največ od njihovih vrstnikov v živalskih vrstah. Seveda je starostna doba v naravi lahko precej drugačna. Razne živali so v prosti naravi zaznamovali s tetoviranjem, obročknanjem in drugače, povečini se je pa izkazalo, da živijo živali v zoološkem vrtu dalje kot v svobodi. Urejena prehrana in mirno udobno življenje brez nevarnosti sta pač prav tako kot pri človeku tudi pri živalih pogoj daljšega življenja.

Stockholmski živalski vrt je leta 1901 dobil mroža, ki so ga krstili za Jakoba; bil je dolga desetletja pri obiskovalcih zelo priljubljen. Dočkal je leto 1942. Pri raztelesenju so ugotovili razne starostne pojave. V morju bi Jakob verjetno ne dosegel 43 let življenja.

Ob ameriški obali so ujeli kita, ki je imel v životu harpuno z napisom »Montezuma«. Posadka te ladje je poskušala ujeti kita 50 let prej in gotovo je bil kit že takrat velik, kajti mladičev niso lovili niti takrat.

Razne rekorde so v zooloških vrtovih dosegli na primer: zebra v dublinskem zoološkem vrtu 47 let; 28 letni šimpanz, ki živi danes v moskovskem živalskem vrtu, kamor je prišel iz Pariza. »Peter Veliki«, povodni konj,

O gostobesednežih

Pogosto opravljamo ženske, da preveč govorijo. Vendar ta predsodek ne drži vedno, saj vidimo med rekordnimi govorniki izključno moške.

Eden od najbolj vztrajnih maratonskih govornikov je nedvomno 31 letni Irec Kevin Sheehan, ki je v decembru leta 1957 nič manj kot 134 ur brez prestanka govoril, bral, kričal in šepetal. 20 skodelic čaja in 125 cigaret je bilo poživilo s katerim se je najbolj klepetavi mož sveta bodril za dosego rekorda.

Sheehan si je s tem spet priboril stotovno prvenstvo, ki ga je izgubil leta 1954, ko ga je nadkrilil neki Rus iz Vladivostoka. Ta je dosegel pa le 131 ur neprestanega govorjenja.

Če vzamemo za merilo tega zgovornega Irca, so rekordi, ki jih lahko včasih doživimo na odru, precej manjši. Tako je moral neki igralec v nekem londonskem gledališču zaporedoma spregovoriti 3.500 be-

se. Potreboval je pa v ta namen le 20 minut.

sed. Potreboval je pa v ta namen le 20 minut.

V parlamentih mnogih držav je bila nekoč navada, da so razni poslanci z dolgimi govori skušali omehčati nasprotnika. To je bilo zlasti priljubljeno v Združenih državah po prvi svetovni vojni in so morali končno čas govornikom posameznih strank v kongresu omejiti. Vseeno je pa neki te-xaški poslanec še pred nedavnim govoril 23 ur.

V britanski spodnji zbornici je pa dosegel nasprotni rekord poslanec, ki 20 let pri parlamentarnih razpravah ni odprl ust. Kljub temu je bil ta molčeči politik pri zadnjih volitvah spet izvoljen z veliko večino.

Ljudje moramo biti torej z našo življenjsko dobo še kar zadovoljni, saj živimo dalje časa kot večina drugih živih bitij.

Dr. O.

Leta 1937 je govoril neki poljski profesor brez presledka 26 ur o napakah in slabostih žensk. Med drugim jih je obtoževal tudi, da preveč govorijo.

Dr. O.

Leta 1937 je govoril neki poljski profesor brez presledka 26 ur o napakah in slabostih žensk. Med drugim jih je obtoževal tudi, da preveč govorijo.

Dr. O.

Koruznik

Prvič po drugi svetovni vojni se je zgodilo, da je Sovjetska komunistična stranka objavila zapisnike o razpravah na sejah centralnega komiteja. Zanimiv je zlasti zapisnik, o zadnjem sestanku, v kolikor gre za razpravo o pospeševanju pridelka koruze, ki je zlasti pri srcu N. Hruščevu; prav zato so mu ruski kmetje dali vzdevek »kukuruznik«. Objavljamo nekaj odstavkov iz te razprave, v katero je Nikita Sergejevič Hruščev posegel prav pogosto.

Lebedev, kmetijski funkcionar iz Stavropola: Letos (leta 1958) je dežela Stavropol dobavila 250 odst. več koruze kakor leta 1953.

Hruščev: Leta 1958 ste sejali koruzo na njive, ki jih je pognojila propadla zimska pšenica ter ste tako dosegli bogat pridelek pšenice. Lahko bi torej rekli, da bi vi ne imeli sreče, ako bi vas ne zalezovala nesreča. Bog vam je pomagal.

Lebedev: Tovariši, star pregovor pravi: Ako je Bog, potem ne more biti slab. N. S. Hruščev ima popolnoma prav.

Hruščev: Tovariš Gitalov zakaj ste vi pridelali tako malo koruze, to je samo 300 stotov na hektar?

Gitalov (vodja traktorske brigade v Ukrajini): Bilo jih je 325 stotov, Nikita Sergejevič. Pri nas prevladuje suha stepta.

Hruščev: Vem. Bil sem na vaših stepah.

Gitalov: Prizadevali si bomo, da povečamo pridelek koruze.

Hruščev: Zelo lepo, tovariš Gitalov. Sicer vas jaz nočem kritizirati. Upam samo, da boste dosegli še boljše žetev.

Gitalov: Nikita Sergejevič, to smo tudi poskusili, toda mnogo ne morem o tem poročati, ker sem bil tri mesece na poučnem potovanju v Ameriki.

Hruščev: Tako, in zdaj ne razumete več niti besede ukrajinščine? (Splošen smeh). No, in tam se razvija vse v najboljšem redu?

Gitalov: Popolnoma. Moram reči, da smo mi na področju težkih kmetijskih strojev daleč pred Američani; toda glede lahkkih strojev capljamo za njimi. Zaradi tega imajo Amerikanci prednost pred nami. Tam sem delal kot traktorist in sem lahko pokrmil 800 glav živine na dan.

Hruščev: Vidite, s kakšno vmemo je delal za Američane. (Splošen smeh).

(Iz »Gospodarstva«, Trst)

ČASI SE SPREMINJAJO, NEKATERI LJUDJE PA NE

V Turčiji so zdaj razpustili »Združenje pripovedovalcev pravljic«. Člani društva so bili ljudje, ki so na križpotjih zbranim poslušalcem za prostovoljne prispevke pripovedovali pravljice iz jutrove dežele. Obrt je pa zaradi silnega širjenja radia vedno bolj nazadovala.

Predsednik Združenja je vztrajal do zadnjega, zdaj je pa izjavil, da bo predsedal na bolj sodobne bajke. Odprl je pisarno davčnega svetovalca (Steuerberater).

vplivala vest o katastrofi pri Ulmu kot strela z jasnega, a v francosko zasedbo Dunaja dne 13. XI. sploh niso hoteli verjeti. Ponazorile so jim pa dobro ves polom šele mnogobrojne kočije pri Ulmu ujetih avstrijskih generalov, ki so prazne pribležale celo na Koroško. Pravočasno je pa zaslutil nevarnost celovški škof Salm, zato je izdal že dne 14. XI. poseben pastirski list na vernike, spodbujajoč jih, naj zaupajo v božjo pomoč. Toda zbegano prebivalstvo se je skušalo predvsem iznebiti papirnatega denarja in ker so tudi trgovci prodajali svoje blago samo še za srebrnike, jim je morala kresija zagroziti z zapori.

Spričo označenih polomov v Nemčiji so se izjalovili tudi vsi avstrijski načrti na italijanskem bojišču. Tam je ostal Masséna z 42.000 možmi v defenzivi ob Adizi nasproti mnogo močnejšemu nadvojvodu Karlu in bil je še ogrožen od uporov v Piemontu ter v Emiliji. Ko se je pa napolitanska kraljica izjavila za nevtralnost, so se lahko tudi tam stoječe francoske čete pridružile Masséni. Tako okrepljeni Francozi so dne 29. X. napadli pri Caldieru (južnovzhodno od Verone), a čeprav je ostala tridnevna bitka neodločena (v njej se je hrabro boril tudi koroški domači polk, posebno se je pa odlikoval njegov slovenski stotnik Z. Novak, doma iz St. Petra na Krasu), je moral nadvojvoda zaradi polomij na severnih bojiščih vendarle nastopiti nagel umik in enako tudi nadvojvoda Ivan skozi Pusti dol s Tirolske, da bi hitela reševati Dunaj. Prvi se je umikal skozi Kranjsko (dne 22. XI. je prispel v Ljubljano), drugi pa skozi Koroško (temu, kakor omenjeno že zgoraj, je sledil Ney), da bi se združila s še preostalimi avstrijskimi četami, ki naj bi branile Dunaj.

(Dalje)

FRAN ERJAVEC:

239

KOROŠKI SLOVENC

III. del

Ob izbruhu nove avstrijsko-francoske vojne je bil imenovan za avstrijskega vrhovnega poveljnika nesposobni general Mack. Kutuzov, ki bi moral privedi 50.000 mož ruskih čet, jih je privedel le 38.000, a ruski general Buxhoevden, ki bi jim moral takoj slediti, je prispel šele proti koncu l. 1805. s 30.000 možmi, ker mu Prusija ni dovolila prehoda preko njenega ozemlja. Končno je imela Avstrija kakor l. 1799. pred očmi predvsem Italijo in je poslala svoje najboljše čete (65.000 mož) tja ter za njih poveljnika poklicala zopet nadvojvoda Karla, na Tirolskem je stal nadvojvoda Ivan s 25.000 možmi, na Predarlskem je bilo 11.000 mož, dočim so poslali v Nemčijo le 60.000 mož pod poveljstvom nadvojvode Ferdinanda, ki je bil pa podrejen Macku. Ker je bil ta prepričan, da Napoleon ne bo imel več kot 70.000 mož, sploh ni čakal še na prihod Rusov, temveč je dne 11. IX. 1805. prekoračil reko Inn, zasedel Bavarsko in hotel prodreti celo do Schwarzwalda. V svoji kratkovidnosti je mislil, da se mu bodo pridružili tudi južno-nemški knezi, a ti so storili ravno nasprotno. Tako so bile razmeroma šibke in še slabše opremljene avstrijske čete raztresene čez južno Nemčijo in severno Italijo in z njimi je mislil Mack od vseh strani celo prodirati v Francijo.

Napoleon je sklenil napasti vsakega zaveznika posebej v južni Nemčiji in izzvati odločitev tam. Dospel v treh tednih od Rokavskega preliva skozi Alzacijo, je konec meseca septembra s 176.000 možmi in s konjeniško rezervo prekoračil Ren in krenil proti Donavi. Zaznavši, da se nahaja sovražnik pri Ulmu, je razporedil svoje

vojne zборе v obliki pahljače, da bi preprečil Avstrijcem umik in da bi jih zajel. Mesto da bi skušal Mack potolči francoske zборе posamič, je z glavnino (80.000 mož) brezglavo in osamljen sedel pri Ulmu, pač so pa francoski vojni zbori pridno uničevali razkropljene avstrijske oddelke drugega za drugim, dokler ni Muratova konjenica prispela celo za hrbet avstrijske vojske. Enemu delu se je sicer še posrečilo pobegniti nazaj in tudi Mack sam se je hotel z glavnino umakniti iz Ulma, a tedaj se je Napoleon poslužil duhovite zvijače, da je ostal, moral pa potem svojo armado že dne 17. X., kapitulirati brez boja. Skupno so zajeli tedaj Francozi 49.000 Avstrijcev, drugi so padli ali se pa razpršili, le nadvojvodu Ferdinandu se je posrečilo z nekaj bednimi ostanke pribežati na Češko. Od vse velike avstrijske armade v južni Nemčiji se je rešilo komaj 15.000 mož in razbiti so bili sploh vsi avstrijski vojni načrti. Tako je Napoleon uničil avstrijsko armado v južni Nemčiji s samimi manevriranji in skoro brez bojev. Po teh uspehih je maršal Ney vkorakal na Tirolsko in dosegel gornjo Dravo, a Napoleon sam je krenil nasproti Kutuzovu, ki se je pa še pravočasno umaknil čez Donavo na Moravsko, da bi se združil tam z ostalimi ruskimi pomožnimi silami in z novimi avstrijskimi četami. Francoski vojni zbori so vključno skrajno neugodnemu letnemu času naglo prodirali od vseh strani v zapadno Avstrijo, zasedli že dne 1. XI. Linz in se hitro bližali Dunaju, francosko desno krilo pa je preko Salzburške vkorakalo na Štajersko, zasedlo Gradec in prekinilo tudi zvezo Koroške z graškimi gubernijem.

Na Koroškem so vedeli o izbruhu vojne le toliko, da je morala že iz prejšnje vojne izmzgana dežela v smislu cesarskega patenta z dne 20. IX. brezplačno dobaviti 38.608 mernikov krušnega žita in 57.912 mernikov ovs, čeprav ni pridelala dežela niti zase dovolj žita. O dogodkih v južni Nemčiji niso izvedeli skoro ničesar, zato je

Slovo od Št. Jakoba

(Ob zaključku gospodinske šole)

Sap'ce pomladne prijazno pihljajo
ptički med cvetjem veselo pojo;
naši obrazi se srečno smehljajo
vsem je pri srcu iskreno toplo.

Majnik, oj majnik nam cvetja, zelenja
nasul je na polje, vrtove in gaj
naliva sladkosti nam v kupo življenja,
odbegli mladosti slaj — kliče nazaj.

A nam pa, učenkam šentjakobske šole
prinesel je majnik prečudno slovo —
poslavljam se od sester ljubeznivih,
gojenka gojenki podaja roko.

Zdaj gremo, da bomo na grede sejale
semena, ki šola jih daje seboj;
rade vam dragi, bi vsem pokazale,
da zrele dovolj smo za življenjski boj.

Ljubile bomo polje in domove,
da nam ognjišče ne ugasne nikdar!
Domu vzgojimo pa hčere, sinove,
ki čuvali bodo domovine oltar.

Mladost je vihrava in polna skrivnosti
zdaj joče, zdaj bega in spet se smehlja...
da ne zaidemo v daljne norosti —
majnik predobro vodnico nam da:

Marija, bo naša mogočna vodnica,
dejanja, nehanja vodila nam bo;
na vseh naših poteh nam bo Pomočnica,
in blagoslov dalo nam bode nebo!

STEBEN PRI GLOBASNICI

V soboto, dne 23. majnika, se je poročil naš rojak Albert Sadjak z domačinko Heleno Silan. Poroka je bila v celovški stolnici in poročne obrede je opravil g. kanonik Zechner.

Mlademu paru želimo obilo sreče na življenjski poti.

SELE

Dež je rosil, ko je v petek 22. maja popoldne prispelo v vas pet fantov v starosti okoli 20 let, doma iz Livna v Bosni. Do Tržiča so se pripeljali z vlakom, nato so jo mahnil čez gore. Neopaženo so se preplazili čez mejo in se naravnost čez Košuto po skalovju spuščali počasi navzdol. Iz Tržiča do Sel so potrebovali 16 ur. Čudno, da se jim je posrečil pobeg čez mejo in da se niso ponesrečili v Košutnih prepadih, kakor že toliko drugih pred njimi. Kaj je mladeniče gnalo od doma in katera pot se jim zdaj odpre: v daljni svet ali nazaj domov, to bo ugotovila in odločila pristojna oblast, kateri jih je orožništvo izročilo.

Železni krt je pretekle dni vztrajno ril od ceste na Koblo in dalje proti planini Mrzli log. Krepko je odstranjeval vse ovire in puščal za seboj razširjeno cesto, pripravljeno za nasipanje trdega materiala. To delo bodo izvršili vojaki. Uporabljali bodo novo cesto: humberška gozdna uprava, vojaštvo in domačini. Tudi izletniki se bodo mogli z avtom voziti na planino pod Košutine stene, ako bodo plačali predpisano mitnino.

LAHKOMISELNO TETOVIRANJE

Londonski zdravniki so vznemirjeni spričo velikega števila mladoletnih fantov in deklet, ki si dajo tetovirati na roke in druge dele telesa imena priljubljenih pevcev ter filmskih in športnih zvezdnikov. V glasilu Britanskega zdravniškega društva pravi kirurg Buting o tej modi med drugim tole:

»V mnogih primerih gre za iznakaženje telesa, ki je v resnici tragično in ob katerem je zdravilstvo popolnoma brez moči. K nam na kliniko pridejo vsak teden povprečno trije fantje in dekleta in nas rotijo — to traja že 15 let — naj jim odstranimo tetovirano ime ali sliko. Edini izhod je, da povabimo starše, naj strogo prepovejo otrokom, da bi se dali tetovirati. Hkratu pa bi morali sprejeti zakon, da bi stopili na prste mazačem, ki izkoriščajo lahkovernost mladih ljudi.«

»Najbolj žalostno pa je,« nadaljuje zdravnik, »gledati dekleta, ki so si dale tetovirati imena zvezdnikov, ki niso več v modi, ali pa fantov, s katerimi so se skregale.«

Pri nas na Koroškem

Slovenji Plajberk

(Biserne poroka Lausegger)

V nedeljo, dne 26. 4., je praznovala naša župnija posebno slovesnost, kakršno doživi le malokatera družina in župnija. Pred poročni oltar sta že drugič stopila Valentin Lausegger, pd. Urbančkov dedi v Podnu in njegova žena Uršula, roj. Oraže iz Sel — Zgor. Kota. Prvič sta stala pred istim oltarjem pred 65 leti, ko sta si obljubila zakonsko zvestobo in ljubezen do smrti. Ljubi Bog jima je naklonil dolgo življenje, dediju kar 91 let, babici pa 89 let in še zraven posebno varstvo in pomoč, da sta tako mogla obhajati svojo biserno poroko in še pet let zraven sredi svojih otrok, vnukov in pravnukov.

Za te dobrote sta se naša slavljena najprej zahvalila Bogu, domači dušni pastir pa ju je blagoslovil. Nato smo vsi zapeli zahvalno pesem. Oba slavljena sta še čvrstejša zdravja in sta se nato skupno veselila s svojimi gosti pozno v noč v domači gostilni. Biserna nevesta se je prva zavrtela in tako otvorila ples. Dedi pa še zmirom prebirajo Mohorjeve knjige, Nedeljo in Naš tednik-Kroniko, in to celo brez očal.

Mi jima želimo še dolgo življenje, saj se jima dobro godi doma pri njunem sinu in njegovi družini, da bi še obhajala železno poroko, ki bo čez 5 let, in še drugič srečala očeta Abrahama.

Na binkoštno nedeljo so zatisnili za vedno svoje blage oči Žarkova babica. Veliko je z njimi izgubila domača Žarkova hiša,

veliko pa smo izgubili tudi mi farani, kot so nam to povedali gospod v cerkvi. Kajti dalj časa je bila priklenjena na bolniško posteljo, voljno prenašala vse križe in težave, kar se ni čuditi, da je to zmogla, saj je iskala vedno pomoči in tolažbe od zgoraj.

Dvanajstim otrokom je dala življenje. Še mlada je izgubila moža ter sama morala skrbeti za številno družino. Ni bilo lahko. Toda verna krščanska mati to vse premore. Saj je še poleg svojih otrok prevzela skrb za svoja dva vnuka. Da so jo vsi čislali in radi imeli, smo imeli priliko videti na dan njenega pogreba, ko jo je številna množica spremljala po trudu polnem težkem delu k zadnjemu večnemu počitku.

Gotovo jo bo najbolj pogrešal sin Foltej in njegova družina, saj so se vseskozi dobro razumeli in so jim bili babica vedno v veliko pomoč. Vendar se naj tolažijo s tem, da kot je doma vedno rada molila, tudi v večnosti ne bo pozabila na nje.

+ Zupnik Blaž Wölfel

V soboto dne 23. 5. 59 je umrl v sanatoriju »Marija Pomagaj« v Celovcu č. g. župnik Blaž Wölfel, zaslužni duhovnik krške škofije. Rodil se je 2. 2. 1887 v Stebnu v Podjuni. Ljudsko šolo je obiskoval v Globasnici, nato gimnazijo v Celovcu. Leta 1908 je končal gimnazijske študije in vstopil v celovško bogoslovje. Dne 16. 7. 1911 je bil posvečen v mašnika. V svoji domači fari v Štebnu je daroval prvo sv. mašo. Kaplanoval je v Tinjah, nato v Porečah ob Vrbskem jezeru, na Prevaljah in v Guštanju v Mežiški dolini. V prvi svetovni vojni je bil vpoklican kot vojni kurat. Žrtvoval se je za vojake, pomagal posebno ranjencem. Nakopal si je pri naporih na raznih frontah obolenje živcev. Veliko je trpel radi te boleznii v poznejših letih. Potem je bil dušni pastir na Jezerskem, v Apačah, v Gorjah, v Št. Vidu v Podjuni, v Št. Rupertu pri Velikovcu,

župnik v Medgorjah, župnik na Brdu v Žiljski dolini. Leta 1929 pa je prišel kot župnik v Vogrče, kjer je deloval do svoje upokojitve. Med drugo svetovno vojno je moral zapustiti svojo župnijo, po vojni se je vrnil med svoje farane. Goreče je deloval. Hotel je postati vsem vse, da bi vse pridobil za Kristusa. Zadnja leta svojega življenja je preživel v pokoju v svoji domači fari v Štebnu. Njegove moči so pešale, kljub temu, pa je še rad pomagal v dušnem pastirstvu, kjer in kolikor je mogel.

Umrl je lepo pripravljen za pot v večnost. Prepeljali so ga iz Celovcu nazaj v domačo faro, kjer je bil v torek dne 26. maja ob obilni udeležbi vernikov in duhovnikov sobratov pokopan. Naj se njegovo telo odpočije v blagoslovljeni zemlji, duša pa uživa večni mir v hiši Očetovi.

Delo in načrti deželnega muzeja

Minuli četrtek je predstojnik deželnega muzeja, dvorni svetnik univ. profesor dr. Moro, povabil zastopnike koroških listov in jih z njemu lastno prijaznostjo seznanil z delom muzeja v minulem razdobju ter načrti za prihodnost.

Uvodoma je na kratko označil knjige in druge publikacije, ki so že izšle oz. bodo kmalu predane javnosti. Po naročilu Avstrijske akademije znanosti in umetnosti je bila nadaljevana zbirka knjig »Atlas avstrijskih alpskih dežel« in sicer oddelek, ki nosi naslov »Cerkveni zemljevid«. Skoraj 900 strani obsegajoče delo vsebuje nastanek in zgodovino in gospodarsko stanje cerkva na Koroškem. Pravkar je tudi

izšel I. zvezek »Carinthie« za leto 1959, ki vsebuje med drugim poročilo o najnovejših izkopavanjih na Štalenski gori (Magdalenberg) in prikaz pravil ustanove firme Leitgeb za znanstvene disertacije o vprašanih južne Koroške. Nadalje je treba omeniti še 600 strani obsegajočo slavnostno zbirko na čast 150-letnega jubileja ponovne naselitve benediktincev v Št. Pavlu ter obstoja ondote samostanske gimnazije v dveh zvezkih. Sestavke je prispevalo 24 sodelavcev, ki so samostan in njegovo vlogo v koroškem in avstrijskem kulturnem in verskem življenju obdelali z vseh pomembnejših strani.

Prof. Moro je tudi napovedal, da se

BOŽJI GROB PRI PLIBERKU

(Mladinski dan)

Božji grob je ena najlepših točk v Podjuni. Sedaj je še bolj znan, ker ima tudi najlepšo, najmodernejšo šolo v Podjuni. Zato je tudi najprimernejši kraj za mladinski dan, ki je bil na praznik Presvete Trojice za pliberško dekanijo.

Mladina je vedno bolj motorizirana, saj že skoro vsak pobič dirja z mopedom, včasih po potrebi, še večkrat pa za šport. Zaradi nepredvidnosti in drznosti je veliko nesreč. Zato je bil kot uvod v mladinski dan blagoslov motornih vozil mladine. Polno mopedom, motorjev, nekaj avtov in traktorjev se je zbralo pred novo šolo. Blagoslovil jih je mestni župnik preč. g. Alojzij Kulmež. V lepem govoru je poudaril, kako je Bog dal človeku možnost, da odkrija naravne sile in jih uporablja, da mu služijo. Koliko koristi nam prinaša motor in avto, da hitreje opravimo delo in več napravimo, kakor pač zahteva moderni čas. Toda uporabljati moramo vedno pamet in paziti, da sebe in bližnjega ne spravljamo v nevarnost. Potreben pa je vedno božji blagoslov.

V cerkvi Božjega groba je bila nato sv. maša z ljudskim petjem. Zelo lep, aktualen in ognjevit govor je imel g. prof. Silvo Mihelič. Značilno in simbolično za današnji čas je, kam vse gre mladina na to nedeljo. Sta pač dve poti in mnogo si jih izbere lažjo, široko pot, pot uživanja. Manj pa ozko pot, pot žrtve in premagovanja, toda le ta vodi do prave sreče. Resnico imamo, treba pa nam je še ognja, navdušenja za pravo stvar, ki premaga strah pred ljudmi.

Prijetna je bila po maši prireditev pred cerkvijo. Šmihelska mladina pod vodstvom organista g. Mihe Sadjaka je zapela nekaj primernih pesmi. Poučen je bil prizor: »Vrtinar, ki se je smrti zbal«. Dva rimska vojaka prideta v Sinopi, da bi tam ubila kristjana, vrtnarja Fokasa. In zgodilo se je, da sta naletela prav na Fokasa, ki ga nista poznala in ga vprašala, kje bi dobila Fokasa. Ta se seveda ustraši, ko izve, da ga mislita ubiti. Sprejme ju lepo, jima postreže in eden od vojakov pripoveduje, kako so kristjani srčni in se smrti vesele. Tedaj se Fokas opogumi, da se izda, da je on tisti, ki ga iščeta in naj ga sedaj ubijeta. Toda ta vojak ga sedaj noče ubiti, ker je spoznal njegovo dobroto in gostoljubnost. Ubije ga drugi, bolj surovi vojak. Tako je Fokas premagal strah in postal duhovni zmagovalec.

Šmihelske dečve so priredile vrsto ranjanj po narodnih pesmih, pliberške pa so pele in simbolično izvajale »Oj Podjuna, kako si lepa!« Žvabeška dečva je v deklamaciji pozvala dekleta na delo. Ljubko so pele in rajale libuške deklece pesmi Milke Hartmanove in izvajale njen prizorček: »Znamenje na polju«. S skupno pesmijo »Nmaj čez izaro« smo končali izven-cerkveno prireditev.

Sprevod motornih vozil se je nato kot v procesiji pomikal do Nonče vasi, kjer smo v tej Marijini božjepotni cerkvi s šmarnicami zaključili mladinski dan in sebe, svojo mladost in delo posvetili Njej, ki nas skoz življenje voditi srečno zna.

Vsem prirediteljem in sodelavcem Bog plačaj!

bodo nova izkopavanja na Štalenski gori v kratkem zopet začela.

Za naše kraje pa je posebno zanimivo poročilo o poskusnih izkopalnih delih in raziskavanjih, ki jih je bil v mesecu maju izvršil znani raziskovalec predzgodovinskih zadev major Kohla pri Sv. Katarini pri Šmihelu. Ta izkopavanja so bila uspešna, kajti najdeni so predmeti, ki dokazujejo obstoj naselbine ondi že 1000 let pred Kristusom. Takrat je bil grič sv. Katarine, ki nudi tako lep razgled po Podjuni, utrjeno gradišče. Pobočje je bilo obdelano v terasah in zavarovano z obrambnimi zidovi. V jamah prav blizu cerkve so našli lončeno posodje, ostanke orodja in živali. Iz še dobro ohranjenih zob je bilo moč ugotoviti življenjski način tedanjih prebivalcev. Našli so namreč zobove goveje živine, prašičev, koz in ovac, nadalje svinčeno in bakreno žlindro, kar dokazuje, da so prebivalci bili miroljubno ljudstvo, ki se je bavilo z živinorejo, poznalo pa je že tudi svinco, ki ga je najbrž kopal v Peci, baker pa v Žvabeku. Našli so tudi nekaj bronastega okrasja. Znanstveniki domnevajo, da gre za plemo Venetov iz takozvane paltstattske dobe, ki je bilo naseljeno na sedanjem Kranjskem, Koroškem in Šta-

(Nadaljevanje na 5. strani)

Kosilnica s pomožnim motorjem, ki žene nože, zaradi nabave traktorja ugodno naprodaj. Kositi in žeti je mogoče s kravami, voli ali majhnimi konjički. Kumer Mirko, Blato pri Pliberku

Nega nasadov krompirja

Nasade krompirja je treba negovati smotrno in pravilno. Predvsem je treba paziti, da zemlja ni zapleveljena, dokler je ne zasenčijo zeleni listi krompirjeve zeli.

Ogrodnikar ali jamničkar in njivsko česalo sta za pravilno obdelovanje nasadov krompirja neobhodno potrebni orodji. Stari plugi za okopavanje mečkajo korenine, močne brane pa jih trgajo, ranijo kali in izruvajo gomolje. Ogrodnikar dela ravne brazde in z okopalnikom ne more mečkati. Mrežna brana se prilagodi nasipom. S česanjem v podolžni smeri nasipov ne ranimo kali in ne izrujemo gomoljev. Paziti je seveda treba, da njivsko česalo ni pretežko in da pravilno teče.

Če hočemo zatreti plevel na nasipih in v vrstah krompirjevih nasadov, moramo ob saditvi in takrat, ko naraste posevek, dvakrat do trikrat okopavati in nasipe po 5 do 6 dneh spet počesati.

Proti plevelu je treba istočasno nastopiti tudi z apnenim dušikom. Ta ukrep se je posebno dobro izkazal na močvirnatih tleh. Apnenemu dušiku dodajamo fosfor in kalij. S tem dosežemo popolno gnojenje. Po hektaru je treba potresti najmanj 2 do 4 stote apnenega dušika po saditvi, torej še pred naraščanjem krompirjevih gomoljev. Počakati pa je treba s posipanjem toliko časa, da pokončamo čim več plevela. Seveda se ne sme čakati predolgo, ker utrpijo sicer škodo že tudi kali, ki

Predlagamo in pomagamo

Žaltava posoda za mast spet uporabna
Ako hranimo mast več let zaporedoma v eni in isti posodi, rada dobi neprijeten duh, ki prehaja tudi na mast. Še bolj neprijetno je, če je bila v posodi žaltava maščoba. Ako hočemo napraviti tako posodo spet uporabno, tedaj moramo napraviti takole:

Pripravimo si velik lonec, če pa imamo zelo velike posode, pa kar kotel. Posodo zložimo, ko smo s papirjem zbrisali znotraj in zunaj vse ostanke masti, v lonec ali kotel in nalijemo čez njo mrzlo vodo. Ko voda zavre, ji dodamo precej sode in vodo večkrat premešamo, da se enakomerno razdeli. Vre naj vsaj četrte ure. Medtem ko soda vre, pobiramo masne in umazane pene, ki se nabirajo na vrhu. Ko se voda toliko ohladi, da moremo posodo prijeti, jo še umijemo v posebej pripravljene vroči sodini vodi, nato pa s čisto in vročo vodo oplaknemo.

Ako ima posoda še duh, nalijemo vanjo precej močno raztopino hipermangana in jo pustimo v njej nekaj ur.

Delo in načrti deželnega muzeja

(Nadaljevanje s 4. strani)

gerskem. Župan iz Bistrice g. Woschnak in posestnik Kuchar sta za razkopavanja pokazala veliko razumevanje, je pohvalno dejal govornik.

Podobna izkopavanja nameravajo izvesti tudi na Gračarci.

Naša zemlja hrani v sebi še mnogo skrivnosti in prav je, ako prebivalstvo znanstvenike pri njihovem delu podpira, saj se na ta način odkriva bogata zgodovina naše domovine.

V načrtu so tudi izkopavanja pri Blatogradu (Moosburg) severno od Celovca, kjer namerava koroški deželni muzej v sodelovanju z Max-Planck-Institutom v Göttingenu ugotoviti značaj ostankov iz karolinške dobe; gre namreč zato, ali je ondi bilo takrat samo gospodarsko poslopje, ali pa tudi palatinski grad, to je ena izmed dvornih palač karolinških vladarjev. V teh so poslovali tudi sodniki in drugi vladarjevi uradniki.

Letošnji obisk muzeja je kar zadovoljiv. Dosedaj prirejene razstave je obiskalo 2000 oseb, muzej na prostem pa si je ogledalo 700 obiskovalcev.

Istočasno je bila odprta tudi zanimiva razstava angleške grafične umetnosti, ki jo je dala na razpolago angleška ustanova »British Council«. Izbor obsega najbolj reprezentativne umetnike moderne grafike na Angleškem in so predvsem barvne grafike izrazno zelo močne in originalne. So pa namenjene le za tiste, ki imajo razumevanje za to vrsto moderne umetnosti. Odprta je do 14. junija.

so pokukale iz zemlje. Kalem lahko škodujemo tudi tedaj, če posipamo apneni dušik relativno pozno po površini že izsušene zemlje in medtem ko krompir raste, dežuje.

Njiv s semenskim krompirjem ne smemo več negovati z njivskim česalom, ko so gomolji narasli, ker bi mogli z dotikom

Zavarujte se proti toči!

Na Koroškem povzročijo vsakoletna neurja s točo na žitaricah in na sadju škodo, ki gre večkrat v milijone. Tudi letos je toča napravila ponekod že veliko škodo.

Spričo tega je v interesu vsakega kmeta, da se pravočasno zavaruje proti toči, kajti za kritje škode, ki mu jo povzroči toča, ni na razpolago javnih sredstev. Premija za zavarovanje proti toči je za 25 odstotkov pocenjena, ker krijejo ostalo z

Nevaren padec je lahko smeten

Ste že kdaj pomislili, da skriva tudi delo na polju in v gospodarskih prostorih v sebi gotove nevarnosti, ki se jim je moč izogniti le, če ste dovolj oprezní in če storite vse zaščitne ukrepe.

Precej je kmetij, ki imajo dovoz na gumno speljan v prvo ali celo v drugo nadstropje. Po tem zapeljejo voz žita, sena in drugih pridelkov kar naravnost s polja na gumno. Ker ni več daleč tisti čas, ko boste spet spravljali pod streho svojo letino in bo največ dela na gumnu, bi vas radi že danes opozorili na nekatere vire nesreč v teh gospodarskih prostorih.

Vsako leto se ponesreči precej ljudi, ki delajo na vzvišenih prostorih, ki pa niso zavarovani s predpisanimi ograjami. Tem nesrečam je kriva samo malomarnost in pa mnenje, da padec ne more biti povod težjim ali celo smrtnim poškodbam. Sta-

rogeljev z gomolji prenesti gotove viruse podornih bolezni.

Rastlinske škodljivce, ki se sedaj pojavljajo na naših poljskih kulturah, zatiramo z Reingama-, Phosphorsauerester-, DDT- in Aldrinpreparati ali s Chlorabijem, Pharationskimi sredstvi ter s sistematičnimi insekticidi.

Ko se pojavi koloradar, je treba prašiti ali škropiti s prizanimi sredstvi. A ne samo po sredini njive, temveč tudi ob robovih!

državnim prispevkom. Avstrijska zavarovalnica proti toči ni podjetje, ki bi mu šlo za dobiček, temveč obče koristna ustanova.

Proti toči se morajo zavarovati še prav posebno tisti kmetje, ki uporabljajo pri žetvi kombajne, kajti pri njih mora ostati žito na polju čisto 14 dni dalje kot drugod. In ravno v tem času je največkrat tudi neurje s točo.

tistike o nesrečah govorijo drugače. Izkazalo se je namreč, da je precej ljudi umrlo na posledicah padcev z visokega dovoza na gumno, v jašek za seno, z lestve itd.

Ni pa enostavnejše stvari, kot preprečiti ravno to vrsto nesreč. Verjetno se zavoljo tega tudi le malokdo spomni, da bi napravil ograjo ob dovozu na gumno, okoli jaškov za seno in sploh tam, kjer bi morala biti, a je še ni, ker še nihče ni padel doli.

Še je čas napraviti ograje! Zato vam priporočamo, da se tega dela čimprej lotite, kajti »po toči zvoniti je prepozno«!

Ne pozabite skrbno pregledovati in popraviti tudi lestev in lesenih stopnic, kajti tudi te reči, ki izgledajo sicer tako nedolžne, so lahko vir nesreče, ki zahteva zdrave ude, da, celo življenje.

Boj bramorjem

Bramorjem nastavljam vabe ali polivamo oziroma posipamo Aldrinske preparate, da jih pokončamo. Bramorja uničujemo tako, da sledimo s prstom njegov rov. Tam, kjer drži njegov rov v globino, ima gnezdo jajčje oblike in velikosti z mnogimi jajčki. Ko ugotovimo bramorjevo skrivališče, ga z lopato poiščemo in izkoplamo. Bramor gnezdi meseca junija.

Na vrtovih mu nastavljam cvetlične lončke, zakopane toliko v zemljo, da je njihov rob kaka dva centimetra nižje od zemeljske površine. Tik ob lončkih položimo na dve, tri strani ravne letve po tleh. Bramor namreč ne teka rad čez letve, ker ga ovirajo. Zavoljo tega beži ob letvi in pade pri tem v nastavljeni lonček. Da pa ne more uiti iz tega skozi odtočno luknjico, jo začepimo. Bramor lazi rad pod deskami. Zaradi tega polagamo na stezice ob gredah deske, pod katere zakoplamo lončke tako, da so vrhovi robovi 3 cm nižje kakor deske.

Bramorjem nastavljam tudi testo iz enakih delov moke, medu in arzenika (mišnice). Iz testa naredimo kroglice fižolove debelosti ter jih polagamo v bramorjeve rove. Vonj po medu spelje bra-

morja na strupeno vabo. Ker prezimujejo bramorji radi na toplem, zakoplamo v jeseni na vrtni ali na njivi v pol metra globoke in 30 cm široke jame svež gnoj, kompost ali pleve. Ko spomladi zmrzal popusti, jame razkoplamo in škodljivce pomorimo.

Bramor je velik škodjivec, setvam in nasadom odgrizuje korenine pod zemljo, na njenem površju pa tudi zelene dele površine. Boj proti temu škodljivcu je potreben.

Hladilnike, pralne stroje, električne motorje in vse električne predmete

JOHAN LOMŠEK

ST. LIPŠ, TIHOJA 2, DOBRILA VES
Odplačilo je mogoče na obroke. Zahtevajte cenike, pošljem po želji brezplačno.

„Beli veletok“

Pretekli teden so v Celovcu prvič predvajali kulturni film avstrijskega mlekarstva: »Beli veletok«. Zastopniki Koroške kmetijske zbornice, gospodarskega in kulturnega življenja, tiska in radia so z zanimanjem sledili skoro pol ure 600 m dolgemu filmu, ki je pokazal, da je eno najvažnejših področij našega narodnega gospodarstva širokim množicam skoro še nepoznano.

V tem filmu o mleku — tem brez dvoma najvažnejšem živilu — kažejo njegov izvor in vse mnogovrstne proizvode, ki jih iz njega pridelujejo po sodobnih načinih. Avstrijska družba za propagiranje mleka si je s tem filmom stkala gotovo venec lepih zaslug, kajti ta film je dejansko ravno v tem času potreben. Vkljub temu pa ga ne moremo zamenjati z reklamo, ker

je v bistvu pojasnilo o mleku.

Ta kulturni film bodo v naslednjih tednih predvajali v večini avstrijskih kinov. Na razpolago pa je kot 16 mm film za predvajanja v šolah, pri predavanjih in prireditvah.

MLEKO — ZDRAVJE

Letos 9. junija bodo pridedili mednarodni dan mleka pod geslom »Mleko — zdravje«. Odbor, ki pripravlja ta dan, se je sestel januarja v Bernu po nalogu Mednarodnega mlekarstva združenja. Letos se bodo tega dneva udeležile: Avstrija, Belgija, Nemška zvezna republika, Velika Britanija, Indija, Luxemburg, Nizozemska, Švedska, Svica, Španija, Danska, Finska, Italija in Sovjetska zveza.

Delovna obleka kmečke žene

V vsakem poklicu je treba imeti primerne obleke, le v kmetijstvu imajo še to staro navado, da ponosijo pri delu vse stare obleke. Kroj in blago pa le redkokdaj odgovarjata praktičnim zahtevam dela. In prav raznolikost dela kmečke žene v hiši, hlevu in na polju pa zahtevajo obleko, ki nekaj vzdrži in v kateri se lahko neovirano giblje. Če pa pri tem v taki primerni obleki še dobro izgleda, gotovo ni v njeno škodo! Vsaka žena ve iz izkušnje, kako zamudno in drago pride popravljanje in čiščenje obleke, ki ne odgovarja različnim vrstam dela, katero mora opravljati. Pa ne samo to, človek se počuti v neprikladni obleki slabo; v obleki pa, ki je iz močnega blaga, ki jo je lahko prati in likati, pa se počuti bolj sproščeno in udobneje.

Kako naj bi izgledala praktična obleka kmečke žene in kmečkih deklet? Po kakšnih načelih naj bi bila narejena, da bo res smotrna? Predvsem je treba misliti, da nosimo delovno obleko šest dni v tednu. Obleka naj bo torej narejena po praktičnih, higienskih in estetskih načelih. Važno je, da obleka ne ovira pri sklanjanju, klečanju, sedenju in stezanju. Rokavi in krilo naj bodo prikladno široki. Pri delovni obleki naj odpadejo vsi okraski, ker se ta ki obleki ne podajo in ker povzročajo pri pranju in likanju samo nepotrebno zamudno časa. Praktični so le veliki gumbi, zadržge in vezalke iz gümija. Slačenje in oblačenje take delovne obleke, ki je predvsem praktična, je enostavno in nezamudno.

Pri nakupovanju blaga za delovne obleke glejte predvsem na barve in vzorce. Blago naj bo tako, da ne obledi na soncu in obdrži tudi pri pranju prvotno barvo; biti mora močno in gladko. Blagovi morajo odgovarjati zahtevam higiene, biti morajo torej propustni za zrak in imeti morajo lastnost, da vsrkavajo pot ter da se jih zaniža ne prijemlje. Najbolj prijetno bodo izgledale jasne, ne prežive barve ter enostavni, ne preveliki vzorci. Čemu naj bi kmečka žena ne izgledala pri svojih opravilih vsak čas čista in negovana?

Zato je treba samo malo premisliti in si napraviti določen načrt pa bo z dobro voljo v tem pogledu marsikaj narejenega. Obleka, krila, bluze, hlače in predpasniki, ki odgovarjajo zahtevam dela, doprinesejo mnogo k olajšanju mnogostranskega dela kmečke žene. Končno pa se ženska v prikladni obleki veliko bolje počuti in je vse drugačne volje, če ve, da ji obleka pristojna. Naj si zapomnijo to tudi tisti možje, ki mislijo, da je za delo kmečke žene vsaka ponošena obleka dobra!

Zanimivo

V nasprotju z avstrijskim kmetijstvom se je dvignil delež kmetijstva pri narodnem dohodku v Nemški zvezni republiki v preteklem gospodarskem letu od 12,8 na 13,5 milijard DM in spričo tega poskočil močnejše kakor povprečni prirastek vrednot v obrtništvu.

Temu gospodarskemu razvoju odgovarjajoče je v zadnjem času izgubilo nemško kmetijstvo manj delovnih moči zaradi bega za dežele, kot prejšnje čase. V Avstriji je padel indeks zaposlenih v kmetijstvu od leta 1957 do 1958 nasprotno od 84,2 na 83,1 točk. Nadomestiti ga je bilo treba s povečano proizvodnjo, ki je poskočila v istem obdobju od 135,4 na 150,9 točk.

Nazadovanju denarnega dotoka v avstrijskem kmetijstvu stoji v Nemčiji nasproti porast dohodkov iz prodaje za okoli 1,7 milijard ali 11 odstotkov na 17,4 milijard DM.

Medtem ko je pri nas postala razlika med zaslužkom delavca v industriji ali delavca v obrtnih strokah ter zaslužkom delavca v kmetijstvu še večja, je dosegel v večini preiskanih 8.000 kmetijskih obratov v Zapadni Nemčiji njegov zaslužek 70 do 80 odstotkov primerjalnega zaslužka. V celem se je razmerje do primerjalnega zaslužka zmanjšalo od 32 na 22 odstotkov.

Za čemer je avstrijska agrarna politika vedno stremela, vendar nikoli ni dosegla, ker ni mogla prepričati nasprotnikov te politike, je pa bistvo takozvanega »Zelenega poročila« Nemške zvezne republike. Ta se ne opira toliko na subvencije in polaga večjo važnost na izboljšanje osnovnih temeljev.

Vzrok popolnoma nasprotujočega si razvoja v nemškem in avstrijskem kmetijstvu pa ni skrit morda v tem, da mora imeti Nemčija drugačno agrarno strukturo kot mi, temveč v tistih činiteljnih, ki so podvrženi vplivom človeka.

Razstava „Vse o Fordu“

Od sobote dne 23. do četrta dne 28. maja je v Celovcu velika razstava FORD-ovih proizvodov, pod geslom „FORD od A do Z“, ki sta jo z velikim okusom in znanjem pripravila zastopnika te veleindustrije na Koroškem firmi „Autohaus KAPOSÍ & Co“ v Celovcu in „Autohaus PAPP“ Beljak.

Prvič je bila s tem koroškemu občinstvu nudena prilika, da si na enem mestu ogleda vse proizvode te največje avtomobilske industrije na svetu. Bili so na razstavi ameriški vozovi, katere je predstavljal „FAIRLANE 500“, ki je res nekaj posebnega v znameniti kategoriji „500-jevcov“. Ta je seveda v Ameriki vse nekaj drugega kot v Evropi. „Fairlane“ je prava mogočna „cestna križarka“.

Za vsakdanje potrebe pa nudita tako angleški kot nemški FORD celo vrsto osebnih avtomobilov, kombijev in tovornih vozil, ki so zelo primerni tudi za potrebe južne Koroške. Prav zato vidite v našem delu dežele mnoge avtomobilske znamke „Taurus“, „Anglija“, „Consul“, kajti FORD nudi vsekakor to, kar on rabi. Od leta 1945 je Avstrija uvozila 25.000 Fordovih avtomobilov, to je 13 odst. vseh iz tujine uvoženih štirikolesnih motornih vozil.

FORD-ove tovarne v Ameriki, Angliji in Zapadni Nemčiji proizvajajo 6.200 vozil dnevno. To je moč zato, ker je že leta 1904 Henry Ford, oče moderne avtomobila, izumil takozvani tekoči trak in ga upeljal v svojih tovarnah. Vozilo nastane takorekoč na poti, kajti v vrsti stoje delavci, mimo katerih nosi poseben tekoči trak ogrodje, na katero potem vsak delavec pritrdi kak sestavni del ali opravi kako drugo delo. Pri tem se sčasoma tako navadi, da odkazano delo hitro, spretno in precizno opravi. Na ta način je moč proizvajati avtomobile sorazmerno poceni, dobro in trpežno. Slednje je po-

sebno važno zaradi cest v južnem delu Koroške.

Razstava je že v prvih dneh doživela velik uspeh, saj jo je samo v soboto in nedeljo obiskalo že 1.600 obiskovalcev. Odprta je vsak dan od 8. do 19. ure zvečer in bo zaključena na Telovo zvečer. Tudi na ta praznik bo ves dan odprta. Vsak 300 obiskovalec dobi posebno blagovno nakaznico v vrednosti 100 šil. ali pa mu to vsoto izplačajo v denarju.

Vsem, ki se bavijo z mislijo za nakup avtomobila, bodisi za osebno uporabo ali pa za potrebe gospodarstva, priporočamo, da si to zanimivo razstavo ogledajo. Ako pa si je ne utegnejo sedaj ogledati, pa naj obiščejo prostore firma Autohaus KAPOSÍ v Celovcu, Villacher Strasse 51, ki zastopa nemške tvornice FORD v (Köln), (tipi Taurus itd.), oziroma firma Autohaus PAPP v Beljaku, Steinwender Strasse 15, pri zapadnem kolodvoru (Westbahnhof), ki zastopa angleško linijo (Anglia, Consul itd.). Obe firmi vam bosta brezobvezno in brezplačno razkazali vse vozove, nudili poskusne vožnje in strokovne nasvete.

DESET AVTOMOBILOV „ANGLIA“ DVAKRAT OKOLI SVETA

Letos spomladi je bila v Avstriji izvedena posebna poskušnja 10 serijskih avtomobilov znamke „Anglia“. Prevozili so po dolgem in počez vso Avstrijo. Zanimivi so nekateri tehnični podatki te vožnje. Motorjevi bati so na tej poti opravili 1

STROKOVNA TRGOVINA za dežna oblačila: Ballon, Popeline in Loden plašči ter Anorake. Sprejemamo tudi popravila gumijastih oblačil.

V. Tarmann

KLAGENFURT, Völkemarkter Strasse 16

Radio aparati
Šivalni stroji
Kolesa
V VELIKI IZBIRI
**Radiohaus
KERN**
Klagenfurt, Burggasse
Ugodna plačila na obroke

Kauf gut!
Kauf billig!
Kauf bei

SAMONIG
in Villach am Samonig-Eck

Unerreicht im Preis!
Vom Erzeuger zum Verbraucher!

**FREMDENZIMMER-
AUSSTELLUNG**

zahlreiche Modelle, modern, formschön,

ab S 1480.-

Kostenlose Beratung und Zustellung —
bequeme Teilzahlung

VÖLKER - MÖBEL
KLAGENFURT, Villacher Ring 47 • Telefon 57-25

milijardo sunkov brez poškodbe; pot, ki so jo pri tem premikanju gori in doli v motorjevih valjih opravili, znaša 20 milijonov metrov. Vrata so zaloputnili 12.000 krat. Kar 320.000 krat je bila uporabljena zavora, prevoženih je bilo 400.000 ovinkov in 400.000 krat so vozači pritisnili na plinski pedal. Šli so skozi 1720 krajev, vozili so po zasneženih gorskih prelazih pa tudi po od sonca razžarjenih cestah v vročini 50° Celzija. Vsi vozovi so opravili pot brez škode, čeprav so pri tem premerili razdaljo, ki bi dvakrat obsegla vso našo zemljo. Zastopnik za vozove FORD ANGLIA je Autohaus PAPP v Beljaku.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PONEDELJEK, 1. 6.: 14.00 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Za našo vas. 17.55 Pojeta mešani in moški zbor iz Radiš. — TOREK, 2. 6.: Poročila, objave. — Narodnogospodarski pomenki: O davkih. — SREDA, 3. 6.: 14.00 Poročila, objave. — Domači vrt. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 4. 6.: 14.00 Poročila, objave. — Literarna oddaja: „Ciciban, dober dan“. — PETEK, 5. 6.: 14.00 Poročila, objave. — Zgodovina odkrivanja sveta: Za „lesom življenja“ v močvirju. — SOBOTA, 6. 6.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. 18.15 Ven, le ven v naravo krasno! — NEDELJA, 7. 6.: 7.30 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Štedilnike, peči kmetijske potrebščine

ugodno in na obroke pri

Hans Wernig

Klagenfurt, Paulitschgasse (Prosenhof)

Bluze

Jopiči

Plašči

Rosl König

Klagenfurt, Bahnhofstraße 9

MÖBELHAUS

STADLER
KLAGENFURT

Theatergasse 4

Das Haus der guten Möbel

4 Vorteile:

1. Riesenauswahl - über 100 Ausstattungen
2. Die besten und billigsten Möbel Österreichs. Hartholzschlafzimmer von S 3.900
3. Ratenzahlung ohne Aufschlag, ohne Zinsen
4. Zustellung frei Haus mit eigener Spezialauto

GRÖSSTE AUSWAHL IN:

Polstermöbeln, Teppichen, Matratzen;
Vorhangstoffe zu sehr mäßigen Preisen

SW-MÖBEL - VERKAUFSSTELLE

Beratung durch eigenen Architekten!

POZOR! Dobro preberite, predno kaj kupite!

Pri vseh vaših nakupih v vrednosti nad 200.— šil. pri firmah, ki so zgoraj navedene, vam povrnemo vozne stroške s področja Koroške ali vam pa plačamo naročnino za »Naš tednik-Kronika« za 2 meseca. Pri večjih nakupih, kot je n. pr. pohištvo, radioaparati, pralni, šivalni ali kmetijski stroji, pa vam omogočamo ugodna plačila na obroke brez odbitkov. — Pošljite plačilni (blagajniški) blok o nakupljenem blagu in vozno karto ali pa ju osebno prinesite oglasnemu oddelku uprave našega lista v Celovcu, Viktringer Ring 26.

Naše prireditve

ŠT. JANŽ V ROŽU

Farna mladina v Št. Janžu v Rožu vabi starše in mladino na materinsko proslavo, ki jo priredi na zadnjo nedeljo v maju dne 31. maja ob 3. uri pop. pri Tišlerju.

Na sporedu so otroški nastopi in igra: »NAJ DENA HČI«
Vsi prisrčno vabljeni!

SMIHEL pri PLIBERKU

Farna mladina iz Vogrč priredi v nedeljo, 31. maja ob treh popoldne lepo materinsko igro:

»TRIGLAVSKA ROŽA«
pravilčna igra s petjem v 4. dejanjih pri »Šercerju«.
Vsi prisrčno vabljeni!

Filmska ocena

ZNAKI ZA OCENO FILMOV: I = priporočljiv za vse; Ia = priporočljiv za odrasle in zrelejšo mladino; II = za vse; III = za odrasle in zrelejšo mladino; IV = le za odrasle; IV = za odrasle s premislekom; IVb = za odrasle z resnim premislekom; V = odsvetujemo; VI = odklanjamo; + ga priporočamo; ++ film je res vreden, da si ga ogledamo.

BISTRICA V ROŽU

Sobota, dne 30. V.: Worüber man nicht spricht (V). — Nedelja, dne 31. V.: Die Indenwirtin vom Donaustand (III).

ŠT. JAKOB V ROŽU

Sobota in nedelja, dne 30. in 31. V.: EL HAKIM (IVa). — Sreda, dne 3. VI.: Goldräuber von Oklahoma (III).

SINČA VES

Petek in sobota, dne 29. in 30. V.: Nachts, wenn der Teufel kam (IV+). — Nedelja, dne 31. V.: Santa Lucia (III).

BOROVLEJE

Sobota, dne 30. V.: Die Katze (IV). — Nedelja, dne 31. V.: Ist Mama nicht fabelhaft? (IVa).

DOBERLA VES

Sobota in nedelja, dne 30. in 31. V.: Gesehen Sie Dr. Corda (IVa).

PLIBERK

Sobota in nedelja, dne 30. in 31. V.: Der Pauker (III).

Trgovska hiša kvalitetnega blaga

LODRON

Zavese, preproge, tekači, prešite odeje, žimnice, posteljno perilo, ležalni stoli, talne obloge, posteljno perje.

Villach - Beljak, Lederergasse 12

ZA POLETJE

kupite lepa darila po ugodnih cenah
BLAGO — PERILO — RUTE pri

L. Maurer

KLAGENFURT, ALTER PLATZ 35

Otroški vozički — Moško in damsko perilo — Hubertus plašči za otroke

Hans Thomasser

TRGOVSKA HIŠA

VILLACH, WIDMANNGASSE 32

Radlmayer pomaga varčevati!

Theresienthaler-
tkanina pri

RADLMAYR

BELJAK - VILLACH